

СЕКЦІЯ II. СХІДНІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

УДК 821.521-32

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-414-9-10>

Горошкевич О. Г.

ORCID: 0009-0003-7017-5703

старший викладач кафедри сходознавства

імені професора Ярослава Дашкевича

Львівський національний університет імені Івана Франка

м. Львів, Україна

КИТАЙ ОЧИМА АКУТАГАВИ РЮНОСКЕ

Ключові слова: імагологія, етнообраз, інтертекстуальність, алюзії, цитати.

Літературний етнообраз вивчає перспективна галузь компаративістики – літературна імагологія, предметом якої є як образ своєї (автообраз), так і образи інших етнокультур у національній літературі (гетерообрази) [2, с. 350]. Мета нашої розвідки – простежити особливості складного і багатоаспектного ставлення Акутагани Рюноске до Китаю, втіленого в його творах, зокрема визначити основні риси етнообразу Китаю у творах письменника.

Ця тема привертає увагу японських та китайських дослідників [6; 7; 8], проте майже недосліджена в українському сходознавчому дискурсі. Окремі роботи розглядають європейські або російські впливи у творах письменника [4]. Частково проблему китайського складника в інтертекстуальності творів Акутагани Рюноске проаналізовано в нашій статті [3].

Видатний японський письменник ХХ століття Акутагава Рюноске (1892–1927) жив в епоху, коли Японія вже оговталася від потрясінь всеосяжних перетворень епохи Мейджі з її надмірним захопленням Заходом на початковому етапі, перетворившись на країну, “долучену до світових цінностей науки і культури свого часу” [5, с. 4]. Маючи прекрасну гуманітарну освіту, він був добре обізнаний з класичною літературою, філософією, історією, і ширше – з культурою Японії та Китаю; як людина свого часу, він володів іноземними мовами, і його творчий метод формувався під значним впливом європейських літератур. Тому досліджувати проблематику інтертексту у творах письменника надзвичайно цікаво й важливо.

У нашій розвідці ми торкаємося таких питань:

1. Образ Стародавнього Китаю як культурного донора далекосхідного регіону, який вимальовується через інтертекстуальні зв'язки авторського тексту із творами, окремими висловами, афоризмами китайських мислителів давнини (Конфуція, Сима Цяня, Хань Фейцзи, Менци, Чжуанци); інтертекстуальні покликання (цитати, алюзії) на видатні твори китайської літератури; згадки про відомих культурних і політичних діячів, історичних і легендарних постатей Стародавнього Китаю; відсилки до ушлюблених красою пейзажів тощо.

2. Роздуми письменника над історичним впливом культури Китаю на Японію. Зокрема, у творі “Усмішка богів” Акутагава Рюноске розмірковує над тим, що з Китаю до Японії прийшли мудреці Конфуцій, Менци, Чжуанци та багато інших, а також, крім мудрості древніх, у Японію з Китаю потрапили коштовності (шовки та яшма) і ще дещо значно шляхетніше й дивовижніше – ієрогліфи. Та завдяки цьому Китай не зміг підкорити Японію: все, що приходить до Японії, стає її надбанням [1, с. 317].

3. Запозичення та переосмислення китайських сюжетів (твір “Тоші-шюн”); цього питання ми детальніше торкнулися у статті [3].

4. Авторське розуміння тогочасних японсько-китайських відносин (“Слова пігмея”, “Розповідь про те, як відвалилась голова”), теми війни.

Зокрема, у творі “Слова пігмея” автор уподібнює позицію Японії стосовно Китаю до личини світлячка, що, поїдаючи слимака, ніколи не вбиває його до кінця, а лише паралізує, щоб увесь час мати свіже м'ясо [1, с. 473–474]. У країні, яка нещодавно вела дві війни і готувалася до нової, зростали мілітаристські настрої у владі й суспільстві.

5. Образ тогочасного Китаю і китайців: “Хунанське віяло”, “Нанкінський Христос”, “Дивна зустріч” тощо. Ці твори були написані під враженнями від поїздки до Китаю в 1921 р., куди письменник вирушив як кореспондент газети “Осака майнічі шімбун”. Його вразили економічний і культурний занепад країни, жорстокість звичаїв, запустіння міст, зростання антияпонських настроїв.

Дослідження образу Іншого, а саме образу Китаю та китайців у творах японської літератури, вважаємо актуальними і перспективними. Зокрема, це стосується і питання китайського складника в інтертекстуальності творів Акутагани Рюноске.

Література:

1. Акутагава Рюноске. Брама Расьомон : новели, есеї. Харків : Фоліо, 209. 508 с.

2. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство. Київ : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. 430 с.

3. Горошкевич О. Переосмислення древніх сюжетів у творах Акутагави Рюноске (на матеріалі новели “杜子春”) // Мовні і концептуальні картини світу. Вип. 63. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2018. С. 156–162.

4. Кучинська Л. Творча інтерпретація сюжетів творів М. В. Гоголя в творчості письменника Рюноске Акутагави. Методичні матеріали. URL: <https://vseosvita.ua/library/tvorca-interpretacia-suzetiv-tvoriv-mv-gogola-v-tvorcosti-aponskogo-pismennika-runoske-akutagavi-488622.html>

5. Яценко Б. П. Шлях крізь чагарі до воріт храму – творчі пошуки Рюноске Акутагави // Акутагава Р. Брама Расьомон: новели, есеї / пер. В. С. Бойка. Харків : Фоліо, 2009. С. 3–16.

6. 芥川龍之介文芸における中国表象とその変容. 甲文第186号 (文部科学省への報告番号甲第653号) . URL: <https://ci.nii.ac.jp/naid/500001339677>

7. 単援朝 .芥川龍之介と中国における西洋. 日本. URL: <https://www.bcjjl.org/upload/pdf/bcjjlls-8-1-39.pdf>

8. 謝 銀萍. 南京から見る芥川龍之介の中国観——「江南游記」を中心に——『ICU比較文化』50〔2018〕. URL: http://subsites.icu.ac.jp/org/sscc/pdf/xie_50.pdf

УДК 821.581–[1–055.2]‘01’04.09

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-414-9-11>

Дащенко Г. В.

ORCID: 0000-0003-3432-3679

кандидат філологічних наук, доцент,

Visiting Associate Research Fellow

Institute of Chinese Literature and Philosophy, Academia Sinica

м. Тайбей, Тайвань

ОБРАЗ ЦИКАДИ В КИТАЙСЬКІЙ ДАВНІЙ ТА СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ ПОЕЗІЇ: КІЛЬКІСНИЙ АНАЛІЗ

Ключові слова: китайська поезія, цикада, кількісний аналіз.

Одним із найчастіше вживаних та найбільш шанованих образів комах [2, с. 255] у китайській поезії є образ цикади, перші згадки про яку в китайській поезії зустрічаються в “Шницзіні” (“詩經”, XI–VI ст.